

Grondwettelijk Hof

INFORMATIEVE NOTA BETREFFENDE HET ARREST 62/2016

Beroepen over het Stabiliteitsverdrag zijn niet ontvankelijk

Het Grondwettelijk Hof oordeelt in zijn arrest 62/2016 van 28 april 2016 dat de beroepen tot vernietiging van de wet tot instemming met het Stabiliteitsverdrag niet ontvankelijk zijn. Geen enkele verzoekende partij heeft een belang bij de vernietiging van de instemmingswet. Hun belang als burger, belangenvereniging, staatsburger of stemgerechtigde volstaat niet om de instemmingswet te laten vernietigen. De wetgever mag bij het instemmen met een verdrag geen afbreuk doen aan de waarborgen van de Grondwet. Volgens het Hof is dat niet het geval. Het Stabiliteitsverdrag laat de concrete invulling en goedkeuring van de begroting en de eventuele bezuinigingsmaatregelen volledig over aan de nationale parlementen. Het Hof aanvaardt dat bepaalde bevoegdheden aan de instellingen van de Europese Unie worden opgedragen, maar dat mag geen afbreuk doen aan de nationale identiteit die besloten ligt in de politieke en constitutionele basisstructuren of aan de kernwaarden van de bescherming die de Grondwet aan de rechtsonderhorigen verleent. Dat is hier echter niet het geval.

1. Het onderwerp van de beroepen (B.1)

Het Hof spreekt zich uit over beroepen tot vernietiging van de wet van 18 juli 2013 waarbij instemming wordt verleend met het Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de Economische en Monetaire Unie. Enkele partijen vroegen ook de vernietiging van het samenwerkingsakkoord van 13 december 2013 tussen de federale overheid, de gemeenschappen, de gewesten en de gemeenschapscommissies betreffende de uitvoering van artikel 3, § 1, van het Stabiliteitsverdrag en van het Vlaamse decreet van 21 maart 2014 houdende instemming met het samenwerkingsakkoord.

2. De situering van het Stabiliteitsverdrag (B.2)

Het Stabiliteitsverdrag werd gesloten tussen 25 van de 28 lidstaten van de Europese Unie met het oog op het stabiliseren van de eurozone na de financiële crisis. Het Verdrag beoogt de begrotingsdiscipline te bevorderen via een begrotingspact, de coördinatie van het economisch beleid van de lidstaten van de Europese Unie te versterken en het bestuur van de eurozone te verbeteren.

Op grond daarvan zijn de verdragsluitende Staten verplicht hun begrotingsevenwicht te bewaken en hun overheidsschuld te beperken. De lidstaten van de Europese Unie die een overheidsschuld hebben van meer dan 60% van het bruto binnenlands product moeten die schuld verlagen en structurele hervormingen doorvoeren.

3. De indieners van de beroepen

De beroepen werden ingediend door 22 partijen. Naast individuele burgers, traden ook de vzw « Ligue des Droits de l'Homme », de vereniging « Centrale nationale des employés » de vzw « Huurdersbond van sociale woningen » en de vzw « Kodewes/CADTM » op.

De partijen beriepen zich op hun belang als burger of belangenvereniging. Zij vreesden dat de strikte begrotingsdoelstellingen uit het Stabiliteitsverdrag tot gevolg zullen hebben dat de overheid niet langer in staat is om aan haar grondwettelijke verplichtingen inzake sociale grondrechten te voldoen. De Grondwet belet de wetgever het beschermingsniveau dat wordt geboden door wetgeving aanzienlijk te verminderen zonder redenen van algemeen belang (de zgn. *standstill*-verplichting). Bij het waarborgen van de economische, sociale en culturele rechten, dienen de wetgevers ook rekening te houden met de gevolgen van hun beleid voor de toekomstige generaties.

Tal van verzoekende partijen beriepen zich ook op hun belang als staatsburger en stemgerechtigde. De instemmingswet zou de greep van de parlementen op het begrotingsbeleid verminderen en bijgevolg ook de invloed van de kiezers.

4. Het standpunt van het Grondwettelijk Hof

4.1. Het Grondwettelijk Hof bevestigt zijn bevoegdheid om uitspraak te doen over beroepen tot vernietiging van wetten die met een verdrag instemmen. Zo is het Hof bevoegd om de wet te toetsen waarbij met het Stabiliteitsverdrag wordt ingestemd. Het Hof is evenwel niet bevoegd om een verdrag zelf te vernietigen. De wet van 18 juli 2013 beperkt zich tot de verklaring dat het Stabiliteitsverdrag volkomen gevolg zal hebben. Het Hof kan deze instemmingswet niet zinvol toetsen zonder de inhoud van het Stabiliteitsverdrag in zijn onderzoek te betrekken.

4.2. Het belang als burger of belangenvereniging volstaat niet (B.6)

Een persoon of een vereniging heeft slechts een belang bij de vernietiging van een wet als hij of zij rechtstreeks en ongunstig zou kunnen worden geraakt door de bestreden norm. Een abstract belang dat niet verschilt van het belang dat iedereen heeft bij de naleving van de Grondwet (de zgn. *actio popularis*), volstaat op zich niet. Dat er mogelijk bezuinigingsmaatregelen zullen worden opgelegd als gevolg van het Stabiliteitsverdrag volstaat niet om een voldoende band aan te tonen tussen de persoonlijke situatie van de verzoekende partijen en de bepalingen die zij bestrijden. Het Hof komt tot hetzelfde besluit voor de partijen die zich beroepen op hun belang als vertegenwoordiger of lid van een vakvereniging, beroepsorganisatie, belangenvereniging, politieke partij of politieke beweging.

4.3. Het belang als staatsburger of stemgerechtigde volstaat evenmin (B.8)

Het Hof stelt vast dat de instemmingswet niet rechtstreeks raakt aan het kiesrecht, maar gaat verder na of de wet niet raakt aan een ander aspect van de democratische rechtsstaat dat dermate essentieel is dat de vrijwaring ervan alle burgers aanbelangt.

Het parlement is volgens het Hof bij uitstek bevoegd om de begrotingsdoelstellingen op middellange termijn vast te stellen. Het kan ervoor kiezen om die verbintenissen in samenspraak met andere Staten aan te gaan. Dat kan trouwens aangewezen zijn wanneer deze Staten een gezamenlijke munt hebben en een gecoördineerd economisch beleid voeren. De wetgever mag evenwel geen afbreuk doen aan de waarborgen van de Grondwet wanneer hij instemt met een verdrag. Hoewel het Stabiliteitsverdrag voorziet in

gedetailleerde begrotingsdoelstellingen en schuldafbouw, laat het de concrete invulling en goedkeuring van de begroting geheel over aan de nationale parlementen. Het Stabiliteitsverdrag doet dus geen afbreuk aan de exclusieve bevoegdheid van de parlementen om jaarlijks de begroting goed te keuren, zelfs indien die bevoegdheid, zoals het Hof in herinnering brengt, niet onbeperkt is.

Het Stabiliteitsverdrag voorziet niet enkel in een strak begrotingskader, het draagt ook bepaalde bevoegdheden op aan de instellingen van de Europese Unie, wat op grond van de Grondwet toegelaten is. In geen geval mag hierbij evenwel afbreuk worden gedaan aan de nationale identiteit die besloten ligt in de politieke en constitutionele basisstructuren of aan de kernwaarden van de bescherming die de Grondwet aan de rechtsonderhorigen verleent. Volgens het Hof raakt de wet niet aan een aspect van de democratische rechtsstaat dat dermate essentieel is dat de vrijwaring ervan alle burgers aanbelangt.

4.4. Besluit van het Hof (B.9)

Het Hof besluit dat geen van de verzoekende partijen het vereiste belang heeft om de vernietiging van de wetten te vorderen. De beroepen tot vernietiging zijn dus niet ontvankelijk.

Deze informatieve nota, opgesteld door de referendarissen die met de persrelaties zijn belast en door de griffie, bindt het Grondwettelijk Hof niet. Uit de aard zelf van de samenvatting, bevat zij niet de in het arrest noodzakelijk opgebouwde redeneringen noch de specifieke nuancerings van het arrest.

Het arrest 62/2016 is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof, www.grondwettelijk-hof.be (<http://www.const-court.be/public/n/2016/2016-62n.pdf>).

Contactpersonen voor de pers :

Frank Meersschaut : frank.meersschaut@grondwettelijk-hof.be; 0475/32.52.18

Sarah Lambrecht : sarah.lambrecht@grondwettelijk-hof.be; 02/500.12.83